

Handläggare:
Pia Sondell

Landstingsstyrelsens
produktionsutskott

Yttrande över utkast till föreskrifter och allmänna råd om läkares specialiseringstjänstgöring

Stockholms läns landsting har beretts möjlighet att till Socialstyrelsen yttra sig över "utkast till föreskrifter och allmänna råd om läkares specialiseringstjänstgöring"

Föreliggande remissvar har arbetats fram av landstingsstyrelsens förvaltning inom Stockholms läns landsting. Berörda enheter har haft möjlighet att lämna synpunkter vid handläggningen av ärendet.

Förslag till beslut

Produktionsutskottet föreslår landstingsstyrelsen besluta

att som yttrande över "utkast till föreskrifter och allmänna råd om läkares specialiseringstjänstgöring" överlämna detta tjänsteutlåtande till Socialstyrelsen

Sammanfattande bedömning

Stockholms läns landsting (SLL) ser positivt på att Socialstyrelsen tagit fram föreskrifter och allmänna råd om läkares specialisttjänstgöring med tydlig fokus på kvalitet. SLL anser dock att Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd präglas av en ambition att detaljstyra den framtida specialisttjänstgöringen (ST) för läkare. Det är viktigt för ett framtida regelverk att resultaten av ST-utbildningen i form av måluppfyllelse ska framhållas framför en detaljstyrning av inlärningsmetoderna.

Ekonomi

Det förslag som är lämnat anser SLL vara underproblematiserat avseende de ekonomiska konsekvenserna. SLL kan inte biträda Socialstyrelsen när man anger att de kostnadsmässiga konsekvenserna av förslaget skulle vara begränsade.

Pedagogik

SLL bedömer att det är principiellt olyckligt att SoS nu frångår sitt eget tidigare synsätt präglad av flexibilitet och fördjupad målstyrning. Eftersom de nya riktlinjerna är tänkta att gälla under många år framöver, ser SLL det som en risk att fokusera på

Bilagor

1. Förslag till ny författningstext i SOSFS
2. Konsekvensutredning, Socialstyrelsen 2008-01-28
3. Gemensam text i målbeskrivningarna, remissversion 2008-01-25
4. Redovisning av målbeskrivningstermer, remissversion 2008-01-25

dagens inlärningsmetoder. Det kan få en negativ effekt på utvecklingen av nya vägar till lärande.

Målbeskrivning

De hitintills gällande principerna om målstyrning tycks allt mer komma i bakgrunden och övergå till en mer detaljerad regelstyrning.

Studierektorernas arbetsuppgifter

ST-studierektorernas arbetsuppgifter enligt SoS är huvudsakligen av organisatorisk natur. Inom SLL har studierektorn (SR) även en pedagogisk roll SR roll bör inkluderas i texten.

Detaljerade kommentarer med hänvisning till texten:

Ekonomi

De ekonomiska konsekvenserna bedömer SLL kommer att öka till följd av krav på tillgång på studierektorer, handledarutbildning, dokumentations krav och externa bedömningar samt ambitionen om 15 veckors medicinskt vetenskapligt arbete. SLL konstaterar att SoS bedömning om att de kostnadsmässiga konsekvenserna skulle vara begränsade är underproblematiserad. SLL ser med oro på att som en följd av förslaget kommer SLL att få ökade kostnader.

Pedagogik

SLL bedömer att det är principiellt olyckligt att SoS nu frångår sitt eget tidigare synsätt präglad av flexibilitet och fördjupad målstyrning. Eftersom de nya riktlinjerna är tänkta att gälla under många år framöver, ser SLL det som en risk att fokusera på dagens inlärningsmetoder, vilket kan få en negativ effekt på utvecklingen av nya vägar till lärande. SLL förespråkar istället att resultaten av ST-utbildningen i form av måluppfyllelse skall framhållas framför inlärningsmetoderna. Med ett sådant förhållningssätt får ST-läkare och handledare viss frihet att utifrån de individuella förutsättningarna påverka vägen till målet.

Det är viktigt att grundutbildning och specialistutbildningen går hand i hand. Grund utbildningen präglas i dag av ökad flexibilitet. I Bolognadeklarationen om utbildningarnas jämförbarhet inom den grundläggande läkarutbildningen har till följd av Bolognaanpassningen ett stort arbete lagts ned på att konkretisera varje utbildningsmål. Detta borde också i högre grad prägla den framtida ST-utbildningen.

Målbeskrivning

Den nya ST-utbildningen innehåller positiva aspekter med breddad kompetens och höga ambitioner att öka utbildningskvaliteten, men vi vill framhålla den onödigt komplicerade terminologin och strukturen.

SLL anser att den beskrivna modell för målbeskrivningar innehåller flera positiva inslag med bl.a. vidgade kompetenskraven inom kommunikation, ledarskap och medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete. Dessa krav stämmer väl med motsvarande krav på europeisk nivå och bidrar på ett bra sätt till en bredare kompetens hos framtidens specialistläkare. SLL beklagar att den flexibilitet som ursprungligen framhölls som ledmotiv för SoS: s arbete med de nya delmålen har förändrats till en mer formalistisk regelstyrning

I den allmänna delens avsnitt om kompetenskrav ingår mycket allmänt formulerade medicinska kompetenskrav medan de sammanlagt 13 gemensamma kompetenskraven för kommunikation, ledarskap och vetenskap/kvalitetsarbete är konkret formulerade med egen rubrik för varje kompetenskrav. Det är svårt att förstå om det är de 13 kompetenskraven eller de 8-9 delmålen som är viktigast.

Ytterligare en oklarhet gäller de s.k. minimikrav som SoS presenterar som en fotnot (sic!) i sitt remissbrev. Inom kommunikation, ledarskap och vetenskap/kvalitetsarbete kräver SoS att det i alla målbeskrivningar (utom rättsmedicin) skall ingå 8 specificerade delmål, där det för 6 delmål anges obligatoriska lärandemetoder. Det framgår inte tydligt om denna fotnot skall betraktas som en föreskrift eller ett allmänt råd. Det är också oklart varför de båda första delmålen om kommunikation saknar angiven metod för lärande, särskilt när SoS i övrigt så starkt betonar att rätt lärande metoder skall ha använts för att en ST-läkare skall få ut sin specialistkompetens.

Specialistläkarföreningarna arbetar med att ta fram målbeskrivning för respektive specialitet. Dessa målbeskrivningar ska fastställas av Socialstyrelsen. Ambitionen i de målbeskrivningar som nu finns tillgängliga är omfattande och kommer att få konsekvenser för vårdens arbetsformer och dessutom innebära ökade kostnader för sjukvårdshuvudmännen.

Verksamhetschef (VC) har att bedöma om (I 2 § 4)"målbeskrivningarnas krav i sin helhet är uppfyllda" för läkare som har fullgjort delar av sin specialiseringstjänstgöring utanför Sverige. SLL föreslår att ansvaret för denna bedömning istället bör läggas på de externa bedömare som skall granska ansökningar om specialistkompetens. På detta sätt få man en mer likformig bedömning i dessa fall, som kan vara svåra att värdera för en enskild verksamhetschef. Ytterligare en reflektion är att inom allmänmedicin blir det vanligare med verksamhetschefer som inte är läkare, och följaktligen har svårare att bedöma om "målbeskrivningarnas krav i sin helhet är uppfyllda".

Studierektorernas arbetsuppgifter och handledarnas roll

I kap 4 står att Studierektorns (SR) arbetsuppgifter huvudsakligen är av organisatorisk natur. Inom SLL har studierektorn även pedagogiska uppgifter som att bl a och bistå VC vid bedömning av ST-läkare i enskilda fall som snare bör stärkas.

Vi föreslår att SoS ändrar skrivningen och uttrycker att SR även kan ha denna typ av uppgifter.

I det 1 kap 2 § definieras begreppen handledning och instruktion dessa saknas i listan på definierade begrepp. SLL bedömer det som viktigt att de finns med som begrepp på listan och definitionen bör ges mer utrymme.

Det är viktigt att skilja mellan *kliniska handledare* (instruktörer) som fungerar som ST-läkarens handledare under en klinisk placering och som utfärdar intyg (motsvarande) vid avslutad tjänstgöring och *ST-handledaren* vid hemmakliniken som följer ST-läkaren under hela utbildningen samt ska medverka vid den slutliga bedömningen efter alla placeringar och delar i ST-utbildningen. *Medsittning* ges två helt olika innebörder vilka borde skiljas åt.

Forskarutbildning

I det 3 kap 1 § bedömer SLL det mycket värdefullt att SoS nu har infört en tydlig regel för tillgodoräknande av forskarutbildning.

Grenspecialiteter

Särskilt inom vissa specialiteter kan ST-läkaren i relativ stor utsträckning påbörja sin utbildning i grenspecialiteten redan under utbildningen i basspecialiteten. SLL anser det därför angeläget att en stor flexibilitet tillåts och föreslår att föreskrifterna ändras så att en fördjupning i den tänkta grenspecialiteten inom ramen för specialisttjänstgöringen i basspecialiteten tillåtes i "lämplig omfattning" I stället för som föreslagits "i begränsad omfattning".

Granskning/Kontroll

I det 4 kap har SoS tydligt fokus på kvaliteten i ST-utbildningen vilket är positivt men SLL vill inte ha ett obligatoriskt krav på en IPULS certifiering. Vi anser att SLL som huvudman kan ansvara för denna kvalitetsgranskning genom det integrerade samarbetet SLL har med Karolinska Institutet.

Dokumentationskrav

Enligt SLL bedömning (4 kap) leder SoS ambition att införa tydliga regler för ansökan om specialistkompetens till onödigt formella regler över dokumentationskrav och ansökningsförfarande. SLL föreslår att SoS begränsar de formella kraven och förenklar sina riktlinjer.

Mona Boström
Landstingsdirektör